

פרוטוקול מס' 35

מישיבת ועדת הפנים ואיכות הסביבה
ביום ג' י"ט בתמוז תשל"ד - 9.7.74 שעה 09.00

נ כ ח ר :

- חברי הוועדה:
- י. תמיר - יו"ר
 - נ. אליעד
 - ח. אבו-רביע
 - י. בארי
 - א. גבלבר
 - א. הרליץ
 - ד. זכין
 - נ. צ. קשת
 - ד. קורן

מוזמנים: מר רותם - משרד הפנים
מר שפט -

ח"כ א. ורדיגר - (לסעיף 1 בסה"י)
ח"כ פ. שינמן -

ח"כ ס. שחל - (לסעיף 2 בסה"י)

אונזי ארבל	-	סירת הכרמל	(מערך)
ד. בן-חיים	-	"	עבודה לס'
מר פליקס	-	"	ליכוד 2
ס. פרג'ון	-	"	מפד"ל בטוד
י. ברזני	-	"	ליכוד היום
ס. מוריס	-	"	"
י. זריהן	-	חצור הגלילית	(מפד"ל)
י. לוי	-	"	(ליכוד)

מ"מ מזכיר הוועדה: ע. צוריאלי

ר ש ט ה : א. אולר

סדר-היום:

1. עידוד פעולות מיסיונריות
ע"י משרד החירות (הצעה לסה"י);
2. הפיכות חצר בעיירות הפיתוח
חצור-הגלילית וסירת-הכרמל
(הצעה לסה"י);
3. הריסת מבנים בישובי הנחאים
בצפון;
4. הצעות לסה"י בענין פעולות
המיסיון.

1112

(נתקן ביום 10.9.74)

היו"ר י. תמיר:

אני פותח את הישיבה.

1. עידוד פעולות המיסיון ע"י משרד התיירות

פ. שינמן:

אני רוצה לבקש שהוועדה תנסה לשכנע את משרד התיירות שלא יתן גיבוי

לפעולות מיסיונריות בארץ.

לדוגמה: בשלחו הזמנות ע"י צליינים ליותר מאלף איש, כולל יהודים, לארוחת-ערב מטעם משרד התיירות במלון רמת-אביב, ששם עמד לנאום מוריס סארולו במטרה מפורשת להעביר פעולות מיסיונריות. הרבנות בח"א פנתה למלון רמת-אביב לבטל את המסיבה, והמלון נענה ברצון, לאחר ששמע על מטרת המסיבה. אז באה השתדלות נמרצת מטעם משרד התיירות, והוא פנה לגן-אורנים. בעל המקום הסכים, מבלי שידע על הכוונה. השתתפו בארוחה 420 איש, ביניהם כמה מאות יהודים, כולל מספר חיילים, וסארולו הטיף שם במפורש לפעולות מיסיונריות. לאחר שנודע הדבר לבעל המקום הוא כתב לרבנות בח"א וטען שהוכשל. אבל עובדה שמשרד התיירות הוא שתמד על קיום המסיבה הזאת.

תפקידיו של המשרד אמנם חשובים מאד בשטח פיתוח התיירות, אבל אין זה מתפקידו לעזור בהפצת פעולות מיסיונריות בארץ, ומן הראוי שמשרד הפנים יפנה את חשומת לבו של משרד התיירות לצורך להזהר ולא להיכשל בעידוד פעולות כאלה.

היו"ר י. תמיר:

את הדיון בנושא זה נקיים במועד אחר.

2. הפיכות-חצר בעיירות התיירות חצור-הגלילית וטירת-הכרמל

ס. שחל:

מדובר בישובי עולים שגולו והתפתחו. רציית להדגיש בנוכחות המוזמנים שגם אם ייאמרו כאן דברים קשים - הכוונה איננה אישית, אבל הדברים צריכים שיאמרו.

הרשויות המקומיות בישראל הן בית-הספר היסודי לדימוקרטיה בארץ. האזרח זקוק לשירותה היומ-יומי של הרשות המקומית, והצורה בה מופיע השלטון המקומית משקף את היחסים ההדדיים שבין הממשל והאזרח בארץ בכלל. את השיעור הראשון על המשטר בישראל מקבל האזרח ברשות המקומית, וחשוב אפוא מאד מה הן נורמות ההתנהגות של פרנסי הציבור ברשויות המקומיות.

לפני ימים אחדים אספתי במכוניתי סגן בצה"ל, איש טירת-הכרמל, ומעניין היה לשמוע את דבריו על השלטון בעיירה ובארץ בכלל.

בישובים הקטנים ההדחות הן תופעה שכיחה למדי. סקר שנערך ע"י משרד הפנים מראה שעד אפריל 1973 היו במדינה 434 בחירות לרשויות מקומיות, והיו 51 מקרי הדחה, כ-12,5% מהם בישובים החדשים הקטנים.

בעיית המוראל בישובים הללו חשובה היום יותר מתמיד. יש רשויות שהגיעו לשיא בהדחות: בעתליה - 6 מקרים; בראש-העין חמישה, בקריית-שמונה - 4 מקרים; בבית-דגן - שלושה; באור-עקיבא - שניים, וכן היו מקרים ביקנעם, פרדסיה, ראשל"צ, בחצור-הגלילית (4-5 הדחות בוך 20 חודש); ובטירת-הכרמל יש חברים שעברו כבר את כל המפלגות בישראל.

לפני חמישה חודשים נערכו בחירות בארץ, והציבור הביע את דעתו כפי שהביע. ההגיון מחייב שהסיעה הגדולה תרכיב את ראשות המועצה המקומית, וכך קרה גם הפעם. כעבור חמישה חודשים אירעה ההדחה הראשונה.

בחצור היה הסכם בין שתי מפלגות, וההסכם הופר. לא ייתכן שאדם יפר הסכם שחתם עליו רק משום שמחברו לו אחרי החתימה שמישהו אחר מציע לו מחיר גבוה יותר. בטירת-הכרמל רווחת האימרה ששטר ששוויו 10 לירות - ברגע שחתמת עליו איננו שווה כלום.

מ. שחל:

בחצור פרש אחד מחברי המועצה מן המערך עוד לפני הבחירות, נעבר לליכוד. זאת זכותו. לאחר הבחירות, ולאחר שהוקמה המועצה בסירה (5 נציגי המערך ו-1 של החזית התורתית) הוצע למפדל להרחיב את הקואליציה. הדיונים התנהלו בדוח טובה, והיו אף דיבורים על קואליציה מקיף אל קי. לפתע קם אחד מחברי המערך, ומסיבה אישית ולא אידיאולוגית ביצע הדחה ביחד עם הליכוד ומפדל.

אני יודע שבת-המשפט ונו בשאלה של מי המנדט, של המפלגה או של החבר שנבחר. עכ"פ, בשיטת הבחירות הקיימת הולכות לבחירות המפלגות, והרוב הוא הקובע. ואילו רוב מקרי ההדחות עד היום היו בגלל חבר אחד של סיעה שעושה מה שעושה בגלל חשבונו אישיים או אף בגלל טובת-הנאה. בפסק-דינו אמר ביה"מ: "אינני בא לקבוע שמעברו ממפלגה אחת לשנייה פוסל את העותר מלכהן במועצת העיר... עם זאת חייב אני לציין שהעותר גילה נייירות יוצאה מן הכלל בהשקפותיו הפוליטיות, וספק מה ערך ניהול למצוא בו... לאיזו מפלגה שהיא, מוטב שאדם זה לא יהיה חבר מועצה". אני מסכים בהחלט עם דעת השופט. חבר כזה מוטב שיצא בכלל מן הרשות המקומית.

משום-מה, הממונה על המחוז בחיפה

גילה מעורבות יתר בענין זה.

מאיזו מפלגה הוא?

פ. שינמן:

הוא עובר מדינה, ומתמנה ע"י הממשלה כולה.

מר רותם:

במקרה זה לפחות, כשבאו אליו שני הצדדים, היה צריך לבדור את העניין

ת. שחל:

ולא לקבוע מסמרות בצורה חד-צדדית.

אני בא להציע מטפר הצעות קונקרטיות. הצעתי הראשונה היא להמליץ בפני משרד הפנים להחזיר את המצב לקדמותו; שלא יהיה שכר לניירות זו מס'עה לסיעה; שאקט ההדחה לא יתפוש. בינתיים הגשתי הצעת חוק האומרת שחבר מועצה שפרש מסיעתו לא ישחחף בהצבעה על הדחת ראש המועצה במשך תקופה של שנה אחת (כמו "תקופת הצינון" בכדורגל). אם חבר רוצה לפרוש מסיעתו ללא תמורה מיידית של הדחת ראש העיר - בבקשה. אבל אנחנו חייבים לנטרל את האלמנט הזה של פרט למדינה. אם תחקבל הצעת החוק שלי אני מקווה שתשולתו תהיה גם לגבי הבחירות האחרונות שכבר התקיימו. הדבר חשוב במיוחד בעיירות הפיתוח. אני מודה שהייתי מתייחס אחרת לדברים כאלה בעיר גדולה, ששם אני בטוח שדעת הציבור לא הייתה סובלת מעשים כאלה.

בזמנו פניתי לחברי הליכוד, ונענית בהבנה מלאה. הוברר לי שאין כל רצון מצד הליכוד להשחחף במעשה הדחה בסירה. אני מקבל את דברי הגיבוי של מרכז הליכוד כלפי כל מעשה של פלנתריזם. ואני מקווה שכולם יתנו יד לחיסול תופעה כזאת וביטול מעשי ההדחה בשני המקומות הנזכרים, עד שתחקבל הצעת החוק שהצעתי.

הכנסת איננה מוסמכת, עפ"י המצב החוקי הקיים, להתערב בצורה מעשית

היור"י. חמיר:

בשינויים שחלים ברשויות המקומיות. כך שלדיון שלנו היום יש ערך מוסרי בלבד.

בעבר גילו כל חברי ועדת הפנים את דעתם הנמרצת נגד תופעות של כלנתריזם והפיכות-חצר מסוג זה. בעקבות מגעים שקיימתי בנוון עם משרד הפנים מחברר לי שגם המשרד מודע לנושא. הוא יכול לפעול אמנם בהתאם לחוק באמצעות הסעיף המאפשר לו לפזר את המועצה ולטנות ועדה קרואה, אבל האפשרות הזאת מתייחסת יותר לצד המינהלי של ניהול הרשות המקומית ולא לאספקט הפוליטי, ולדעת המשרד שימוש בסעיף כזה בטכסוכים פוליטיים יראה כצעד חמור ביותר. מפני שבמהפכות הללו מעורבות כמעט כל הסיעות. מצבו של המשרד בענין זה הוא אפוא עדין ביותר.

היו"ר י. תמיר:

אני יכול לומר בשם כל הטיעות בוועדת הפנים שדעתן אינה נוחה כלל ועיקר מהפיכות-החצר, ובעיקר זמן כה קצר אחרי הבחירות. אני גם סביע את דעתי שלי שאין להבדיל בין הפיכות כאלו בעיר קטנה ובעיר גדולה, ואני מציע לדון לגופו של ענין. בתחיל בסירה.

ד. בן-חיים:

ראשית - אני שואל: למה לא העלו את הנושא הזה כשהיו הפיכות-החצר הקודמת

בסירה, ע"י אונ"י ארבל?

לאחר שנבחרתי אני ביחד עם אונ"י ארבל כחבר מפלגת העבודה למועצה, התחילו לעדות לי כל מיני בעיות. סגרו בפני את הדלתות, ועל כל צעו ושעל דרשו ממני להביא פתק שאני חבר מועצה. אונ"י ארבל הוא חבר מפ"ם; אני חבר מפלגת העבודה. החלו במועצה לעשות ממני צחוק בנוכחות קהל. מזכיר המפלגה, שאני הכנסתי אותו לתפקידו, טען שיזרקו אותי מהמפלגה. ראיתי שחבל על הזמן ועל הישוב, ופניתי לחברי הליכוד ואמרתי שאינני יכול להמשיך עם המועצה הזאת, וביקשתי להקים אתם קואליציה, בלי שום תמורה, רק למען הישוב.

א. אונ"י:

רק לקבל תפקיד של סגן בשכר.

ד. בן-חיים:

גם בזה לא רציתי. יש לי מקצוע, אני מכונאי מוסמן, זאף ויחרתי על הכנסה חדשית של 500 לירות כדי לכהן כסגן ראש מועצה. אבל אני רוצה לדאוג לישוב ולאנשים שבחרו בי. אני אוהב לעזור לכל אחד, ולא מתחת לשולחן.

א. אונ"י:

מר שחל מיצה לדעתך את הנושא, ולא ארחיב את הדיבור. הבעיה חמורה. השאלה איננה מי יהיה ראש מועצה בסירה או במקום אחר. אנחנו משחקים עם התושבים, ויש חוסר אמינות מוחלט בשלטון המקומי. הרשות המקומית היא באמת ביה"ט לדימוקרטיה במדינה, ותפקידה אינם מצטמצמים רק בנקיון או בניית כבישים, אלא זוהי התדמית של השלטון, וחייבים ליצור אווירה שאפשר לחיות בה.

בסירה לא היה בטיט יהודי לפני הקמת המדינה. בטיטו של הישוב היהודי שם היה שתי מעברות. למועצה לא הייתה כל הזמן אפשרות לקדם את העניינים במקום. אני חבר מועצה משנת 1969; הייתי גם בקואליציה וגם באופוזיציה, ואני מכיר היטב את בעיות המקום. כחבר מפ"ם נתבקשתי ע"י מפלגת התבודה להיות ראש הטיעה במקום ומועמד לראשות המועצה. חודש-יחצי אחרי שנבחרתי - הגשתי את התפטרותי משום שראיתי שנכנסתי למיטה חולה. המבגנון בישוב מנופח, יש עשרות עובדים בלתי יעילים כתוצאה מהשלטון הקודם, הישוב מפגור - למרות הפיתוח היסטי שחל בו, ותדמיתו ירודה. אינני יודע בכלל איך יכולנו להתקיים בתקציב שהיה. התקבלים שלנו, כולל המענקים, עדיין משאירים אותנו בגרעון של 4 מיליון לירות.

כשנכנסתי לתפקידי כראש מועצה לא רציתי לעשות מבצע-דאווה אלא רציתי להבריא את מצב המקום. הקפאתי קבלת עובדים; רציתי לקדם את העניינים בצורה אטית ויסודית. בשעתו אף פנינו למבקר המדינה שיבוא לבדוק את המועצה. עד היום לא זכינו לביקור.

היה בכוונתנו להרחיב את הקואליציה. וכשפנו אלינו מהמפדל - היה זה דווקא מר בן-חיים שהתנגד. בסופו של דבר הוא עשה מה שעשה, והוסיפו עוד שגן בשכר, עם פקידה, חדר, הוצאות וכו'. בגלל האווירה הזאת רציתי להתפטר. עמדו אף להרוס גנים ציבוריים בישוב כדי להיענות לכל מיני דרישות. רציתי לטפל בדור הצעיר, שהוא נשמת המדינה. אבל טרם הספקתי להכין את התקציב - וקרה מה שקרה. מה הן הדעות הפוליטיות שהדריכו את מר בן-חיים בצעודו?

לא ייתכן שנחיה באווירה כזאת בישובים קטנים. אני רואה לפני את הדור הצעיר, את הישוב, את המדינה, את המוסר הציבורי. תושבי העיירה טוענים שבחרו במפלגה, לא באיש זה או אחר, ומתמטרים על שעשו את בחירתם פלסטר.

א. אונזי:

התפלאתי על הזריזות בה פעל הממונה על המחוז. בהתאם לדריש כינסתי את ישיבת המועצה לרוך בסעיף הבעת אי-אמון, אבל אמרתי שזה לא תופש בהתאם לחוק. כעבור מספר דקות בא אלי הממונה על המחוז בטענות, ופסל אותי מיד כראש המועצה. הייתה חד-צדדיות מובהקת בפעולתו של הממונה.

ההנהלה החדשה לא נבחרה עפ"י החוק, אלא על סמך חתימתו של הממונה על המחוז. לכן אני חושב שטוב תעשה ועדת הפנים - לא למען טירת-הכרמל אלא לטובת הענין - אם תביע את דעתה נגד הדבר הזה, בפרט בישוב כזה. אני מציע שתקיימו ועדת חקירה שתבוא לכרוק את המצב בישוב, כדי ללמוד מה מתרחש במקומות הקטנים ולהתירם לא ממני אלא ישירות מתושבי המקום, מן האוירה, ממה שאומרים אנשים. ואני מצטרף להצעתו של ח"כ שחל להקפיד את המצב ולחוקק חוק מתאים. הגיע הזמן שחברי הרשויות המקומיות לא יוכלו לכהן בחפקיד של סגן ראש מועצה אם אינם יודעים קרוא-וכתוב.

ועדת החקירה שבדקה את ענין קרית-שמונה ציינה שאחת הסיבות למצב שם הוא הפיכות-החצר התכופות. זה מה שקורה גם בטיירת-הכרמל, וזה מה שיקרה אם לא ישתנה המצב ואם לא יחקק חוק שישים קץ למצב הנוכחי.

ב.צ. קשת: מר בן-חיים אמר שאתה התחלת בהפיכות החצר בטיירה. מה תגובתך?

א. אונזי: אני לא עשיתי הפיכה. ב-1965 ספ"ם לא הייתה במערך אלא הייתה מפלגה עצמאית. סיעת מפ"ם קיבלה בטיירה שני נציגים, והקימה קואליציה עם מפלגת העבודה, ולא הייתה כאן הפיכת-חצר.

ד. מזרחי: אולי מר שחל לא יודע, אבל עובדה שסיעת הליכוד פנתה כמה פעמים לסייעת המערך בבקשה להקים קואליציה מקיר אל קיר, אבל נענינו בשלילה. ולמה כל הדיבורים הללו על הרצון להרחיב את הבסיס?

המסמך בטיירה התחיל כמסמך פנימי במערך. מר אונזי מצא אז לנכון להיעלם מן המועצה למשך שבועיים, ונדמה לי שהגיש התפטרות, עד שבא מזכיר המפלגה וביקש ממנו לחזור בו.

מה שנוגע לכלנתריזם - אם מר בן-חיים הצהיר שהוא נשאר נאמן למפלגת העבודה, אינני יודע אם אפשר לקרוא לזה כלנתריזם. כי הקואליציה הקיימת מורכבת לא ממפלגת העבודה אלא ממפ"ם ואחדות העבודה, ואילו מר בן-חיים הצטרף אלינו כחבר מפלגת העבודה.

גם תשו תו של הממונה על המחוז לא הייתה פזיזה. במשך שבועיים הוא בודק את הנושא, עד שהגיע למסקנות שהגיע.

גם אני מזמין אתכם לבוא לטיירת-הכרמל כדי לראות איך אנחנו מנהלים את העיירה, ולשמוע את אנשי הישוב.

ה. שחל: איך אתה מכנה מצב שאיש מפלגה עוזב את מפלגתו ומצטרף לסייעה אחרת, בניגוד לדעת מוסדות מפלגות, מביא להקמת קואליציה אחרת ותמורת זאת הופך להיות סגן ראש מועצה בשכר? וזה לאחר החלטה מפורשת לנהל מו"מ רחב עם המפלגות.

ז. מזרחי: עובדה שמר בן-חיים פנה אלי בבקשה לכהן במועצה בלי שום שכר. גם שלושת חברי המערך בקואליציה רצו להצטרף אלינו, להדיח את ראש המועצה אונזי בזמנו ולהעמיד את מוריס מזרחי כראש המועצה. סירבתי לקבל זאת. עכ"פ, מר בן-חיים הצהיר שהוא חבר מפלגת העבודה, וזה איננו כלנתריזם.

ג. אליעד:

רק הערה אחת: אני חולק על דברי היו"ר שהדיון כאן הוא מוסרי בלבד. כי אם הרוב בוועדה יהיה ברעה שצריך לזוזם חקיקה בנדון - יש באפשרותנו גם לזוזם את החקיקה. הנוכחים כאן צריכים אפוא לקחת בחשבון שהבעיה איננה נשארת רק בתחום המוסרי, אלא הוועדה אף מוסמכת לזוזם חקיקה שתביא לשינוי חוקי במצב.

ד. זכין:

אני מצטרף לדברי ח"כ אליעד. מן הדברים ששמענו כאן היום התרשמתי שלפנינו מקרה קלאסי מסוגו, ולדעתי על הוועדה להתרכז בשאלה איך לשנות את הדברים בצורה תחיקתית.

היו"ר י. תמיר:

ידוע שאנחנו עוסקים בימים אלה בהצעת חוק לבחירה אישית של ראשי רשויות מקומיות. בימים הקרובים תובח ההצעה על שולחן הכנסת לקריאה ראשונה. בכך תשתנה מיסודה כל המערכת הסבוכה של היחסים הפנימיים בתוך הרשות המקומית בכל הנוגע לבחירת ראש הרשות ואפשרות הדחתו. זאת התשובה החוקית למצב. כמוכן, אין זה מונע מחברים להגיש הצעות חוק פרטיות ברוח זו של ח"כ שחל. כי המצב ברשויות המקומיות הוא אחת מנקודות התורפה של חיינו, מכל הבחינות.

כרגע אנחנו דנים בהצעה קונקרטיה: ההפצת שאירעו לאחרונה בטיירת-הכרמל ובחצור-הגלילית, והמסקנות שלנו יכולות להיות אלו שהיו גם בעבר: שאיננו יכולים להשלים עם השיטה הזאת של הפיכות-הצד. ומה שקרה בטיירת-הכרמל לא שונה לדעתי ממה שקרה במקומות אחרים.

גם בעניי תמונה התנהגותו של מר אילתי, הממונה על מחוז חיפה. אבל עדיין לא שמענו אף כל הצודים בנדון.

נעבור עכשיו לבעיית חצור.

א. גבלבר:

האם הצד השני של חצור מיוצג כאן היום? אם לא - אני מציע שלא נשמע

גם את הצד האחד.

היו"ר י. תמיר:

שני הצדדים הוזמנו. עכ"פ, נשמע בינתיים את הצד האחד, ונשאיר את

העניין פתוח.

י. זריהן:

אני באמת מצטער על שראש העיר לשעבר איננו כאן.

אינני מכין מדוע היה צריך ח"כ שחל להצטרף את הכנסת בנושא של חצור. אי-אפשר לכלול אותנו בין הישובים שבהם היו הפיכות-חצור על בסיס של כלנתריזם. בבחירות האחרונות קיבלה מפדל 43% - 4 חברים במועצה, לעומת שלושה של המערך ושניים של הליכוד. לא שמעתי שמרכז מפלגת העבודה התכנס כדי לגנות את ההפיכה בשדרות; אבל עשה זאת לגבי חצור.

עד סוף 1968 לא היתה אף החדה אחת בחצור. ב-1959 קמה בחצור קואליציה משותפת בין הליכוד ומפדל, כשבראש המועצה עומד איש מפדל. שבע שנים היתה יציבות במקום, עם יחסים אידיאליים בין שתי המפלגות, ללא בעיות. עד שנציג המערך ניצל עמדה מסויימת של איש מפדל שלא הסכים עם מישהו, והסית אותו לכלנתריזם, וכאן התחילה שרשרת ההדחות בחצור.

בידי מסמכים שונים, המכמים קואליציוניים שבאים להוכיח מי אשם באי-היציבות בחצור. אמטור אותם ליו"ר.

לאחר הבחירות ב-1969 שוב זכתה מפדל בראשות המועצה. כעבור שלוש שנים הגיש ראש המועצה דאז, שמואל דנינו, את התפטרותו, מתוך מורת-רוח על עמדת הממשלה כלפי חצור, ואני נבחרתי אז כראש המועצה. כעבור 49 יום חתם המערך על הסכם קואליציוני ראשון עם הליכוד, הבא להדיח את ראש המועצה מתפקידו. כעבור שלושה ימים

י. זריהן:

הופר גם ההסכם הזה בין הליכוד והמערך (3.10.72), והם חתמו אתנו שוב הסכם קואליציוני. שלושה חדשים לאחר מכן לא הסתדרנו גם אנחנו עם המערך, והודעתם להם על כך. תוך שעות התבשרתי על הסכם קואליציוני חדש בין המערך ובין הליכוד, הסכם שנחבטל אף הוא, וחזרנו לשותפות בין הליכוד ובין המפדל, עד לבחירות.

בבחירות האחרונות קיבלנו את התוצאה שהזכרתי, ומתחיל המירוץ על הרכב הקואליציה. חשבתי שנמשיך במסורת של שותפות בין הליכוד ובין המפדל. אבל התבשרתי על הסכם קואליציוני בין הליכוד והמערך, כשאשוח המעצה ניתנה בידי הליכוד. לאחר חתימת ההסכם הזה בין המערך והליכוד בא המערך אלינו וזאתם אתנו הסכם חדש על רוטציה. כעבור יום חזר המערך לליכוד, והציע הסכם חדש אתם, כשאשוח המועצה בידי המערך. הליכוד מחוסר ברירה חתם, וכן חתם על שטר בטחון של 50 אלף ל"י, כשהמערך מצידו לא חתם חתימה-שכנגד על שטר הבטחון הזה. עכשיו נמצא הליכוד בידי המערך, שעושה אתם כל מה שהוא רוצה.

השותפות הזאת לא הצליחה, ולמרות שחתמו על שטר הבטחון לקחו אנשי הליכוד על עצמם את הסיכון ופירקו את הקואליציה.

נ. אליעזר: העניין הוא של הליכוד כסיעה, או של אנשים בודדים?

י. זריהן: כל המדובר הוא בין סיעות. לא רצינו לדבר בכלל עם אנשים בודדים.

הליכוד הודיע אפוא על חוסר אפשרות להמשיך עם המערך, והקלפיים נפתחו מחדש. אז בא אלי המערך וניסה להשיג אתי הסכם קואליציוני חדש. אני לא רציתי, בגלל הפרת ההסכם אתנו אחרי הבחירות. ואז הצענו להסכם חדש עם הליכוד, אפילו לא הסכם כתוב.

ב-24 במאי צריכה היתה להיות ישיבת הדחה. ב-22 במאי נחתם שוב הסכם בין המערך והליכוד, הבא לתת את ראשות המועצה שוב בידי הליכוד.

ח"כ שחל טוען שההגיון מחייב שהרשימה הגדולה היא שתרכיב את הנהלת המועצה. אני הייתי נציג הרשימה הגדולה, אבל לא הקמתי את המועצה. צה משום שהצהרתי שאני רוצה בקואליציה מקיר אל קיר. סיהו הנוהג אפוא מנהגי מסחר במקום? לא המפדל ולא הליכוד, אלא המערך. כשבאתי ואמרתי בשעתו למר קשת: הרי יש בינינו שותפות מסורתית, למה אתם הולכים לעשות הסכם עם המערך? הוא אמר: ייקוב הדין את ההד; יש הסכם בין הליכוד ובין המערך, ואני לא אפר אותו. ואני הבנתי את הגישה הזאת, ובאמת הצבענו אז בעד כולם.

השטר שנחתם ע"י הליכוד נחתם עבור המערך, והוא משמש בידי המערך אמצעי מחיטה נגד הליכוד, דבר שאנשי הליכוד לא יכלו לסבול אותו. גם אני מקבל את הקביעה שהרשות המקומית היא ביה"ט לדימוקרטיה במדינה. אני חושב שאנחנו שימשנו דוגמה של הגינות ודימוקרטיה לכל אורך הדרך, אנחנו והליכוד, יש לי הרבה טענות אל הליכוד, אבל לא בנושא זה. אם מישהו אחראי לתפיכות-חצר כחצור לאורך כל הדרך - המסמכים שבידי מדברים בעד עצמם.

גם בוועדת הפנים של הכנסת הקודמת התקיים דיון על חצור. במהלך הדיונים היתה ההפייכה שהזכרתי, של 1972. תגובתו של היו"ר דאז, מר סורקיס, היתה: חבר'ה, בואו נגמור את העניין של חצור לפני שתהיה עוד הפייכה. לא הייתי מזכיר זאת אלמלא ניסיה אז מר סורקיס עצמו לשכנע סיעה זו או אחרת לעשות הסכמים עם המערך ולא עם סיעות אחרות.

היו"ר י. תמיר: אני מצטער על שעירבת בעניין זה את מר סורקיס שאיננו פאן ואיננו יכול לענות. ההתרשמות שלי היא שאין זהות בין מה שקרה במידת-הכרמל ובין מה שקרה בחצור.

א. גבל בר:

גם בעיני יש הבדל יסודי בין המצב
בטירת-הכרמל ובין המצב בחצור. לדעת
התנהגותן של כל שלוש הסיעות בחצור איננה ראויה לשבח. רציתי רק להזכיר
שכל הסכם כזה שהופר יש לו שני צדדים, פעם אלה ופעם אחרים. והצגת העניין
כאילו המערך הוא המוביל בכל מקרה איננה נראית לי. רציתי להעיר זאת רק
משום שהצד השני איננו מיוצג כאן היום.

ס. שחל:

בהצעת האסיפה להפיכות באשר הן,
ללא קשר עם סיעה זו או אחרת. ייחכן
שהמסקנה היא שצריך לקבל יותר מהר את חוק הבחירה הישירה של ראשי הערים.
כל חופעה של כלנתרזים צריך לגנותה לגופה, תהיה המפלגה שעשתה זאת אשר
תהיה. הבעיה היא חמורה מפני שהיא מביאה לערעור כל דבר נכון וטוב בשלטון
המקומי. לא היה בכונתי להציג כאן רק צד אחד, במסקפיים של סיעה זו או
אחרת.

ב. הריסת מבנים ביישובי הבדואים בצפון

היור' י. תמיר:

בנושא זה דנו במסגרת הצעה למה"י של
ח"כ אבו-רביע וזיאד, והחלטנו מה
שהחלטנו. כתבתי מכתב לממונה על מחוז הצפון, ושאלתי אותו אם מאז דנו
בנושא היו הפרות של חוקי הבניה במקום. קיבלתי ממנו את המכתב הבא:
"בהתאם לבקשתך הריני להמציא לך פרטים בדבר עבודות ללא היתר שבוצעו
בשטח הנ"ל לאחר הדיון בנושא בוועדת הפנים, ולאחר ביקור משותף של ח"כ
אבו-רביע אתי במקום והבטחת כל בני השבט שעבודות כאלה לא יבוצעו...".

אני חושב שזוהי תופעה שאיננו יכולים
לעבור עליה למה"י, ואני מבקש מח"כ אבו-רביע להסביר מה קורה. קניג
כותב שהוא מתרשם שהעבודות הבלתי חוקיות במקום נעשות מתוך ציפייה לקבל
גיבוי ע"י גורמים בעלי השפעה. בכך אנחנו מעמידים את עובדי המדינה
במצב קשה, במקום שניתן להם גיבוי וחסימה בעבודתם.

ח. אבו-רביע:

נכון שאנחנו חייבים לכבד את החוק,
ואיננו תומכים במי שפועל בניגוד
לחוק. ביחס לשבוי אל-סועיד החלטנו ביחד עם מר קניג לנקוט בצעדים: לסלול
כביש ולהביא לשם מים. אך לצערנו טרם נעשה דבר עד היום. אפילו מי-שתיה
עוד לא הגיעו לשם. חמשת הבתים שהיו ר מתייחס אליהם היום נודע לי שהם
מחוץ למפה שתכננו; אלה אינם אותם האנשים ולא אותה המדינה; הם אינם
בני אבו-סועיד. שאצלם ביקרנו ושלגביהם הגענו להסכם.

היור' י. תמיר:

השמות שהגיש מר קניג זהים עם השמות
של אבו-סועיד.

ח. אבו-רביע:

אלה אנשים שנמצאים במרחק של 6-7 ק"מ,
לא אלה שלגביהם החלטנו שלא יוסיפו
לבנות אפילו מס' אחד. אני סבור שאל האנשים האלה צריך להתייחס לפי
החוק ולהפסיק להם את הבניה.

היור' י. תמיר:

אעביר את הפרוטוקול למר קניג,
ולאחר שנקבל את תשובתו - נתייחס

שוב לנושא.

י. בארי:

לאחרונה בשמעת האימרה: "כפי שאין
גבול לטוב - אין גם גבול לרע". ללא
קשר ספציפי למקרה הנדון אנחנו חייבים לעמוד על קיום החוק וקיום פסקי-
הדין, יהיו הנסיבות והמקום אשר יהיו. בעת הדיון הראשון גונב אלינו
החשש שמא נוקטים כאת אמת מידה אחרת משום שמדובר בערבים. בינתיים קרה

י. בארי:

מה שקרה בירושלים. לדעתי הממשלה אינה מקפידה די הצורך על הכלל של ייקוב הדין את ההר, ואנחנו חייבים לעמוד מאחורי הממשל באכיפת החוק.

א. גבלבר:

אחרי ששמענו את ח"כ אבו-דביע, אני מציע להשאיר את העניין לטיפול בין הממשל לבין העבריינים, במסגרת החוק. לנו אין עוד מה לעשות כאן. לאחר הדיון שקיימנו בשעתו בעקבות חלונה של ח"כ אבו-דביע על אפליה. אנחנו מחוקקים חוקים, ואכיפת החוק היא עניינו של המבצע. לאחר שחיונינו את דעתנו שאין כאן אפליה - הביצוע בשטח צריך להיעשות ע"י הממונים על הביצוע.

הינ'ר י. תמיר:

את המסקנות שאנחנו מקבלים אנחנו נוהגים לשלול לשרים הנוגעים בדבר. כך עשינו גם כאן, והשר שלח את המסקנות למ' קניג, ומר קניג שלח אלינו תגובה. לא פעם התלבטנו בשאלת המעקב אחר החלטות הכנסת. העניין הוא חמור, כי בסופו של דבר אישר ח"כ אבו-דביע שכך לא צריך להיות, ושצריך לכבד הסכמים. מחובתנו להעמיד את שר הפנים על הדיון הזה, והוא יעשה מה שימצא לנכון.

4. הצעות לטה'י בענין פעילות המיסיון

הינ'ר י. תמיר:

לפני ימים אחדים הקמנו ועדת משנה לדיון בהצעות לטה'י בענין המיסיון. אני מציע שלאותה ועדת-משנה נעביר גם את העניין של משרד החיירות ופעילות המיסיון, שהועלה בראשית הישיבה. לא הייתי רוצה שנדון בזה במליאת הוועדה.

ג. צ. קשת:

אני מסכים, אבל מבקש שאת משרד החיירות נשמע במליאת הוועדה. ואני מציע להזמין את השר או את המנכ"ל.

הינ'ר י. תמיר:

אני מסכים שנשמע את משרד החיירות במליאה.